

Praha dne 8. prosince 2023
Č. j.: MZP/2023/710/4228
Vyřizuje: Mgr. Adéla Procházková
Tel.: +420 267 122 041
E-mail: adela.prochazkova@mzp.cz

**Generalna Dyrekcja Ochrony Srodowiska
Dorota Toryfter-Szumańska**
Zastępca Dyrektora
Dpt. Ocen Oddzialywania na Srodowisko
Al. Jerozolimskie 136
02-305 Warszawa
Rzeczpospolita Polska

„Výstavba a provoz malé modulární jaderné elektrárny s celkovou kapacitou až 1 300 MW_e v technologii BWRX-300 v lokalitě Stawy Monowskie, Město Osvětim“ – vyjádření o účasti v procesu posuzování z hlediska vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států

Ministerstvo životního prostředí ČR (dále jen „MŽP ČR“) obdrželo Vaším dopisem a e-mailem ze dne 18. 9. 2023 oznámení záměru „Výstavba a provoz malé modulární jaderné elektrárny s celkovou kapacitou až 1 300 MWe v technologii BWRX-300 v lokalitě Stawy Monowskie, Město Osvětim“ (dále také „záměr“) v souladu s čl. 3 Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (dále jen „Espoo úmluva“) a čl. 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU, o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, ve znění směrnice 2014/52/EU (dále jen „směrnice EIA“). Jedná se o záměr, který by mohl mít negativní vliv na životní prostředí přesahující státní hranice Polské republiky, a proto MŽP ČR obdržené oznámení rozeslalo v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), ke zveřejnění a k vyjádření dotčeným územním samosprávným celkům a dotčeným orgánům. Oznámení bylo v souladu se zákonem zveřejněno na úředních deskách dotčených územních samosprávných celků (13 krajů České republiky a Hlavní město Praha). Lhůta pro vyjádření k oznámení byla stanovena na základě zveřejnění informace o něm na v pořadí poslední krajské úřední desce, které proběhlo dne 30. 10. 2023. K datu 29. 11. 2023 obdrželo MŽP ČR k předmětnému záměru celkem 24 vyjádření, z toho 4 vyjádření dotčených územních samosprávných celků, 13 vyjádření dotčených orgánů, 5 vyjádření odborů MŽP a 2 vyjádření spolků.

Jihomoravský kraj ze dne 22. 11. 2023

Poukazuje na to, že by Česká republika měla být informována zejména o výsledcích analýz maximálních dávek z vnějšího ozáření při společných hranicích s Polskem, to ve vztahu k dávce přírodního radiačního pozadí v Polsku. Z toho vyplynou také informace o možnosti rizik pro lidské zdraví ve státech sousedících s Polskem v případě těžké havárie. Dále také konstatuje, že je vhodné zvážit, zda by ve světle válečného konfliktu na Ukrajině nebylo vhodné vybudovat plánovanou infrastrukturu pro vedení elektrické energie podzemním kabelovým vedením.

Nadzemní vedení představuje významně vyšší riziko pro kritickou infrastrukturu Polska, kdy v důsledku výpadku elektrické energie může dojít k závažné havárii mj. spojené s výpadkem chladicích zařízení. Taková havárie by měla dopad i za hranicemi Polska, zejména v České republice. Jihomoravský kraj nepovažuje za nutné, aby se Česká republika připojila k procesu mezistátního posuzování předmětného záměru.

Liberecký kraj ze dne 22. 11. 2023

Požaduje, aby se Česká republika připojila k mezistátnímu posuzování předmětného záměru. V mezistátním projednání předpokládá předložení a projednání analýzy účinků úniku radionuklidů pro předpokládaný hypotetický scénář havárie, o které se předložené oznámení zmiňuje, a která prokáže neexistenci škodlivých dopadů na lidi a životní prostředí. Dále poukazuje na to, že kompetentní z hlediska radiačního dopadu a k posouzení závěrů uvedených v dokumentaci je Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

Středočeský kraj ze dne 24. 11. 2023

Navrhuje, aby se Česká republika připojila k mezistátnímu procesu EIA vedenému pro předmětný záměr. Středočeský kraj sledává velké nejasnosti ve věci chlazení 2 až 4 modulárních reaktorů typu, který je na kontinentu málo využíván (varný typ reaktoru). Poukazuje na to, že pokud bude veškerý zbytný tepelný výkon chlazen, může to způsobit výpar velkého množství vody, resp. ohřátí a následný výpar velkého množství vody, což s ohledem na blízkost území České republiky může ovlivnit ekosystémy na české straně hranic. Dodává, že postrádá dostatečně detailní informace o předcházení havarijních či nestandardních stavů, resp. informace o jejich možných dopadech na životní prostředí České republiky, o preventivních a kompenzačních opatřeních atd.

Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 22. 11. 2023

Konstatuje, že v oznámení je v kapitole 12.2 uvedeno, že investor teprve až v dokumentaci EIA předloží analýzu účinků úniku radionuklidů pro předpokládaný hypotetický scénář havárie, která prokáže neexistenci škodlivých dopadů na lidi a životní prostředí. Ve stávající fázi projednávání tedy není odstraněna pochybnost o možném přeshraničním dopadu na životní prostředí a zdraví lidí, a proto krajský úřad **požaduje, aby se Česká republika připojila k mezistátnímu posuzování předmětného záměru**, ve kterém bude uvedená analýza předložena a projednána.

Ministerstvo vnitra, odbor mezinárodní spolupráce a Evropské unie ze dne 24. 11. 2023

Ministerstvo vnitra neuplatňuje žádné připomínky a považuje za vhodné být pravidelně informováno o vývoji přípravy výstavby modulární jaderné elektrárny.

Ministerstvo zdravotnictví ze dne 7. 11. 2023

Dle názoru Ministerstva zdravotnictví nelze předpokládat negativní dopad na veřejné zdraví v České republice s ohledem zejména na hlukové emise.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost ze dne 28. 11. 2023

Poukazuje na to, že by Česká republika měla sledovat proces vymezení zóny havarijního plánování a úvahy, které k jejímu vymezení povedou. Dále upozorňuje na to, že v předloženém dokumentu chybí informace o dopadech případných havarijních úniků, které by mohly ohrozit území České republiky. Informaci uvedenou v oznámení, že „*bude předložena analýza účinků úniků radionuklidů pro hypotetický scénář havárie prokazující neexistenci škodlivých dopadů na lidi a životní prostředí*“, považuje za nedostatečnou. Upozorňuje, že z textu nelze dovodit, jaké budou hypotetické dopady významných havarijních sekvencí s únikem do okolí jaderného zařízení, zejména z pohledu dopadů na životní prostředí (např. předpokládaná kontaminace půdy dlouhodobými radionuklidy, jejich vliv na zemědělskou půdu, povrchové či podzemní zdroje pitné vody atp.) a též na zdraví obyvatel (vliv případné kontaminace na zdraví obyvatel ČR, nutnost provádění dekontaminace, zavádění regulačních omezení pro pobyt osob na kontaminovaném terénu atp.). **Státní úřad pro jadernou bezpečnost považuje zapojení do mezistátního procesu EIA za žádoucí.**

Česká inspekce životního prostředí ze dne 29. 11. 2023

Neuplatňuje k předmětnému oznámení záměru žádné zásadní připomínky a **navrhuje zvážit připojení České republiky do procesu mezistátního posuzování EIA předmětného záměru**, a to v rozsahu informací o financování projektu a vybraném investorovi, rozdělení rizik z hlediska bezpečnosti provozu a minimálních kritérií požadovaných pro stavbu a provoz tohoto druhu zařízení.

Spolek Jihočeské matky ze dne 15. 11. 2023

Upozorňuje na to, že, přestože je jaderná energetika a technologie SMR v dokumentech označována jako bezemisní, není tomu tak v případě, kdy je v úvahu brán celý jaderný cyklus, tj. včetně těžby a zpracování uranu a ukládání vysoce radioaktivního odpadu. Dále spolek považuje za vhodné, aby byl vyhodnocen vliv konkrétního použitého reaktoru na životní prostředí a veřejné zdraví, jelikož se tyto vlivy liší u různých typů reaktorů. Liší se také nároky různých typů reaktorů na množství chladicí vody. V souvislosti s globální klimatickou změnou považuje spolek za nutné v dokumentaci EIA vyhodnotit otázku dostatečného zásobení předmětného jaderného zařízení chladicí vodou.

Dále spolek upozorňuje na nutnost vyhodnotit dopady závažné havárie, a to hlavně s ohledem na současnou válečnou situaci a na riziko vojenského útoku. Toto vyhodnocení by mělo být provedeno včetně vyhodnocení možných dopadů na okolní státy. Spolek také žádá o vyhodnocení způsobu, jakým bude nakládáno s vyhořelým jaderným palivem, jak bude palivo skladováno, a jaké to bude představovat dopady na životní prostředí a veřejné zdraví. Požaduje

vyhodnocení nakládání s vyhořelým jaderným palivem již v rámci procesu EIA a odmítá argumentaci, že stavba úložiště bude samostatným záměrem realizovaným v souladu s polskou legislativou.

Spolek Jihočeské matky požaduje doplnění dokumentace o výše uvedené informace a **požaduje posouzení záměru v mezistátním procesu EIA.**

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, z. s. ze dne 28. 11. 2023

Požaduje, aby se Česká republika připojila k mezistátnímu procesu EIA předmětného záměru. V dokumentaci požaduje přesné odpovědi na níže uvedené otázky v oblastech jaderné bezpečnosti, umístění záměru, dopadů na přírodu, dopadů na vodu a produkce odpadů a jejich podložení studiemi.

1. Jaderná bezpečnost

- a. Jak plánované posuzované reaktory GE-Hitachi BWRX-300 splní bezpečnostní standardy a prakticky vyloučí velké a časně úniky radioaktivních látek při havárii?
- b. Jaké havarijní plánování bude zavedeno a jaké přípravy na těžké havárie budou provedeny a jak bude do havarijní připravenosti zapojena veřejnost?
- c. Jaký by byl dosah radiačního zamoření při těžké havárii s únikem radioaktivních látek?
- d. Jak velké je riziko ohrožení území České republiky?

2. Umístění

- a. Jak velká rizika představuje překvapivá lokalizace stavby do záplavové oblasti dvou řek a jaká opatření budou muset být realizována pro snížení rizika havárie nebo odplavení radioaktivních látek? Předložená dokumentace hovoří o výšce zatopení až 4 m v případě protržení některé z hrází.
- b. Jak velké riziko představuje umístění na ložisku černého uhlí a stará i nová důlní činnost v blízkosti (nejbližší činný důl Janina je pouhých šest kilometrů vzdálený)?
- c. Jak velké riziko představují potenciální úniky metanu z podloží? Může být vůbec eliminováno riziko umístění na tak nestabilním místě?
- d. Je třeba vyhodnotit kombinované a kumulativní účinky blízkých zařízení, zejména chemických závodů Synthos.
- e. Je skutečně vyloučeno riziko z blízkosti sousední skládky popílku a jejího sesuvu?

3. Dopady na přírodu

- a. Jaké konkrétní dopady budou na chráněné ptáčí a ostatní živočišné druhy, když vzdálenost od Ptačí oblasti Natura 2000 Údolí dolního toku řeky Skawy je jen 100 m a v blízkost i jsou i další chráněná území?
- b. Jak bude eliminován dopad stavebních činností?
- c. Jak se projeví provoz - hluk, čerpání vody na chlazení, vypouštění ohřáté vody atd.?

4. Dopady na vodu

- a. Jaká bude skutečná spotřeba vody na chlazení a její dostupnost v území i při předpokládaných změnách v důsledku postupující klimatické změny?
- b. Jak konkrétně ovlivní výpusti vodu pod elektrárnou z hlediska tritia a dalších látek a rovněž s ohledem na teplotu vody?

5. Produkce odpadů

- a. Jaký bude očekávaný inventář radioaktivních odpadů z provozu i likvidace elektrárny?
- b. Jak bude nakládáno s vyhořelým palivem a všemi druhy radioaktivních odpadů? Polsko zatím nemá zařízení pro nakládání s jaderným odpadem.

Závěrem se sdružení dotazuje, z jakých důvodů je v posouzení uváděn horní limit modulární jaderné elektrárny 1300 MW_e, když je hodnocen reaktor GE Hitachi BWRX 300 ve variantě maximálně 4 bloků a tento reaktor má 300 MW_e.

Bez připomínek se vyjádřili:

- Správa úložišť radioaktivních odpadů ze dne 8. 11. 2023
- Krajský úřad Moravskoslezského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 14. 11. 2023
- Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 15. 11. 2023
- Magistrát hlavního města Prahy, odbor ochrany prostředí ze dne 15. 11. 2023
- Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 16. 11. 2023
- Krajský úřad Pardubického kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 20. 11. 2023
- Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí ze dne 22. 11. 2023
- Krajský úřad Středočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 22. 11. 2023
- Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ze dne 22. 11. 2023

Vyjádření v rámci MŽP:

odbor ochrany vod, odbor cirkulární ekonomiky a odpadů, odbor energetiky a ochrany klimatu, odbor environmentálních rizik a ekologických škod - bez připomínek. Odbor ochrany ovzduší též bez připomínek a současně uvádí, že transformace polského energetického mixu na čisté zdroje, mezi které patří i jaderná energie, je velmi žádoucí a silně potenciálně přínosná i pro kvalitu ovzduší ČR. Důvodem je omezení přeshraničního znečištění z uhelných elektráren, které budou

částečně jadernou elektrárnou nahrazeny. Případná stavební činnost bude probíhat v dostatečné vzdálenosti od hranice ČR na to, aby mohla mít přímý dopad na kvalitu ovzduší ČR. Celkově tedy záměr z hlediska ovzduší vnímá pozitivně.

Všechna vyjádření jsou přílohou tohoto dopisu. Žádáme Vás tímto o předání vyjádření oznamovateli záměru a zajištění jejich zohlednění v souladu s Espoo úmluvou. V návaznosti na výše uvedené Vám sdělujeme, že **Česká republika požaduje aktivní účast v mezistátním procesu posuzování vlivů záměrů na životní prostředí přesahujících hranice států a požaduje zpracování dokumentace EIA v souladu s čl. 4 Espoo úmluvy a čl. 5 směrnice EIA, včetně zohlednění požadavků uvedených v příložených vyjádřeních.**

Mgr. Evžen Doležal
ředitel odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence

podepsáno elektronicky

Příloha: kopie všech obdržených vyjádření k dispozici na níže uvedeném odkazu na úložišti MŽP:
<https://next.mzp.cz/s/MCxX7DxadxtRxZB>, heslo: SMRStawyMonowskie

Na vědomí:

Ministerstvo zahraničních věcí, odbor států střední Evropy

Loretánské náměstí 101/5, 180 00 Praha 1

MŽP, odbor mezinárodních vztahů, zde